

Guldspadenominering webb, Kalla fakta, TV4, granskningen av riksdagen: Arbetsbeskrivning,

Vi vill i webbklassen nominera TV4s databas "Kalla fakta om de folkvalda", framtagen i samband med Kalla faktas granskning av riksdagen den 11 oktober 2009. Nomineringen omfattar även de uppföljande texter om Thomas Bodströms bortförklaringar som publicerades enbart på webben. Vi ser databasen som ett nytt steg i att nyttja webben för samhällsgranskande journalistik i en vidare form. Genom att öppna för sökningar på flera olika sätt kan man göra sin egen granskning och själv granska de folkvalda i riksdagen. I databasen går det att söka på personer, partier och valkretsar, utifrån flera olika kriterier.

Vilka deltog i arbetet?

Redaktionell sammanställning och utformning: Björn Häger, Ann Tiberg och Jenny Zettergren.¹

Var publicerades jobbet?

Databasen publicerades på Kalla faktas webbplats den 10 oktober 2009, kopplat till Kalla faktas program om riksdagen den 11 oktober 2009. En fördjupad granskning av sanningshalten i Thomas Bodströms bortförklaringar publicerades hos Newsmill och Politikerbloggen den 15 oktober.

Hur fick vi ursprungsidén?

I samband med att Kalla fakta våren 2009 beslöt sig för att granska riksdagen, diskuterade vi möjligheterna att gå ett steg längre än att bara göra ett tevereportage. Vi ville visa potentialen i en i Sverige oprövad genre – databasjournalistik. Washington Posts databas över kongressledamöter inspirerade oss. Det gjorde att vi redan från början samlade fakta med tanke på publicering i databasen.

Arbetsmetoder

Riksdagen saknade statistik på ledamöternas frånvaro, så den fick vi skapa själva. Vi hämtade in siffror, votering för votering, från riksdagens hemsida. Dessa la vi in manuellt i excelark som vi sedan sorterade från kategorin "frånvarande". När alla voteringar var inlagda fick vi fram frånvaron för varje ledamot.

Ledamöternas sidouppdrag fanns redovisade hos Riksdagens kammarkansli, till stora delar tillgänglig i en excelfil på tidningen Riksdag & Departements webbplats. Uppgifterna om *civilstånd*, *inkomst av tjänst*, *avdrag*, *fastighetsskatt* och om de *"gått ur kyrkan"* är hämtade från ledamöternas deklARATIONER, offentliga uppgifter vi fick ut i pappersform från skattekontoret i Simrishamn som har hand om parlamentarikerna. Förutom databasen som haft en central roll i publiceringen av granskningen, har webben varit en viktig plattform för publicering i projektet. Bakgrundstexter, sifferunderlag och källhänvisningar lade vi ut på Kalla faktas hemsida. En fördjupad granskning av Thomas Bodströms metoder för att bortförklara kritiken, bedömde vi lämpade sig bäst i form av en utförlig artikel, publicerad hos TV4-aknutna Politikerbloggen och Newsmill, där vi också publicerade en utskrift av hela den avslutande intervjun med Thomas Bodström, ord för ord, från början till slut.

Källor

Här är de viktigaste källorna i vår granskning.

- Riksdagens hemsida har varit en viktig grund för granskningen, framförallt har vi använt protokoll och voteringsresultat för att göra egna sammanställningar.

- Skatteverket, varifrån vi fått uppgifter om inkomst, familjeförhållanden etc.
- Riksdagens kammarkansli, intresseregistret, varifrån vi fått uppgifter om ledamöternas sidoupdrag med mera. Uppgifter om detta finns digitalt på Riksdag & Departements hemsida.

Problem

Några problem vi haft att hantera:

- att vi testat flera spår, varav några inte visat sig hålla för publicering
- informationsmängden har krävt särskilt god ordning i pärmar och excelfiler
- den tid Skatteverket tog på sig att ge oss de uppgifter vi begärt
- att hitta nya sätt att granska något som redan är så granskat som riksdagen
- att organisera arbetet i ett projekt där många människor deltar
- att bryta ny mark i en för Sverige oprövad metod att publicera journalistik

Hur lång tid tog projektet?

Arbetet med databasen och övriga webbtexter skedde parallellt med arbetet med granskningen för tevereportagen, som tog totalt ca 3,5 månad mellan april och oktober med uppehåll för sommaren.

Konkreta följder?

Riksdagsdatabasen har blivit underlag för ett stort antal lokala uppföljningar, bland annat av TV4s många lokala stationer, i och med att den gjordes tillgänglig för dem i förväg. Den har blivit använd och refererad till av tidningar landet runt. Databasen har också blivit flitigt omnämnd och refererad till av bloggare och andra på nätet. De flesta som använde databasen för att ta fram nyheter gav oss tydlig "credit". Några gjorde det inte. En vecka efter att den lagts ut på nätet publicerade Aftonbladet en stor "granskning" av riksdagens ledamöter, som i princip var identisk med de uppgifter vi lagt in i databasen.

Vilka reaktioner har vi fått från myndigheter och kollegor?

Från journalistkolleger har vi fått stor positiv respons på granskningen. Vid sidan av nyheten om Thomas Bodströms frånvaro, väckte databasen många imponerade reaktioner från andra journalister, särskilt från dem med intresse för systematiskt sifferbaserat grävande. Vi fick mejl från kända reportrar som berättade att de blivit sittande hela natten för att utforska hela dess potential. Inget i projektet har anmälts till PO, Granskningsnämnden eller någon annan instans.

Webblänkar:

Kalla fakta: http://www.tv4.se/kalla_fakta

Direkt till Kalla faktas databas:

http://www.tv4.se/kalla_fakta/riksdb/riksdagsledarmoten.action

Vår artikel hos Newsmill, "En studie i konsten att prata Bodströmska":

Fler webblänkar:

Se programmet: http://www.tv4play.se/aktualitet/kalla_fakta?videoId=1.1264024

<http://www.newsmill.se/artikel/2009/10/15/en-studie-i-konsten-att-prata-bodstromska>

Vår artikel hos Politikerbloggen, "Kalla fakta-reportrarna bevisar Thomas Bodströms lögner":

<http://www.politikerbloggen.se/2009/10/16/24162/>

Webbtexter om Thomas Bodströms frånvaro:

http://www.tv4.se/1.1261844/2009/10/09/bodstroms_lonsamma_extraknack

Webbtexter kring vår granskning av riksdagen:

http://www.tv4.se/1.1258742/2009/10/08/riksdagsstolar_gapar_tomma

Bilagor, till arbetsbeskrivningen:

8 st utskrifter från databasen, beskrivning av den och exempel på möjliga "körningar"

8 st kopior på artiklar, publicerade på Kalla faktas hemsida, Newsmill och Politikerbloggen

¹ Det tekniska utvecklingsarbetet gjordes av Magnus Rimbark, Kristian Saebdal, Brian Riddle, Henrik Box och Per Åström . Delar av det redaktionella arbetet med databasen gjordes även av Jennifer Jerez, Susanna Andersson, Sandra Foresti, Ann Johansson och Kajsa Lindohf.